

Бугун одам савдоси дунё ҳамжамиятини ташвишга солиб турган оғир муаммолардан биридир. Бундай нопок иш билан шуғулланувчи кимсалар одамларни алдаб, уларни турли йўллар билан хорижий давлатларга чиқариб юбориб ёки бирга олиб кетиб, ўз манфаатлари йўлида ишлатмоқдалар.

5 бет

Ота-онанинг фарзандларига қолдирадиган энг яхши мерос чиройли хулқдир. Фарзанд ота-онанинг молу давлати билан бахтли бўлмағи мумкин, ammo улардан яхши тарбия кўриб, гўзал олоб-ларни ўрганса, ҳар қандай ҳолатда ҳам тўғри йўл тутиб, ўзини бахтиёр ҳис қила олади.

8 бет

Mustaqillik huquq demakdir



# Ўзбекистон

1997-йил 27-avgustdan chiqa boshlagan www.huquq-gazeta.uz 2015-йил 21-may, №20 (957)

Парламентда

## Мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги муҳим масалалар

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

### Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида

Республика иқтисодиётида хусусий мулкнинг ўрни ва ролини тубдан ошириш, хусусий мулк ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш йўлидаги тўсиқ ва чекловларни бартараф этиш, иқтисодиётда давлат иштирокини камайтириш, ялпи ички маҳсулотда хусусий мулк, жумладан, чет эл капитали иштирокидаги улушини изчил ошириш мақсадида:

1. Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш бўйича чора-тадбирлар дастури иловага мувофиқ тасдиқлансин, унда куйидагилар инobatта олинсин:

тадбиркорлик фаолиятига ноқонуний аралашш ва тўсиқлик қилиш, хусусий мулкдорлар ҳуқуқларини бузганлик учун давлат, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва назорат қилувчи органларнинг мансабдор шахслари жавобгарлигини жиноий жавобгарликка тортиш даражасигача ошириш;

хусусий мулкни ҳимоя қилиш кафолатини кучайтириш, тадбиркорлик фаолиятини тартибга соладиган мазмурий ва жиноят қончилигини либераллаштириш жараёнини давом эттириш; барча турдаги рўйхатдан ўтказиш, рухсат бериш ва лицензиялаш, шунингдек, ташқи иқтисодий фаолиятни амалга ошириш билан боғлиқ тартиб-таомилларни янада соддалаштириш;

хусусий мулк ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантириш учун зарур шарт-шароит ва имкониятлар яратиш, уларнинг моддий ва кредит ресурсларидан фойдаланишини кенгайтириш, бизнес муҳитини яхшилаш.

Дастурга киритилган чора-тадбирларни ўз вақтида ва сифатли амалга ошириш учун шахсий жавобгарлик масъул ижрочилар — тегишли вазирликлар, идоралар,

суд, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва назорат қилувчи органлар раҳбарларига, жойлардаги давлат ҳокимияти органларига юклатилсин.

2. 2015 йилнинг 1 июлидан шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ:

микрофирмалар, кичик корхоналар ва фермер хўжаликлари фаолиятига оид барча текширувлар режали тартибда назорат органлари томонидан тўрт йилда бир мартадан, бошқа хўжалик субъектларида эса фақат Ўзбекистон Республикаси Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи республика кенгаши қарорига асосан уч йилда бир мартадан кўп бўлмаган тартибда амалга оширилади;

молия-хўжалик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган режали текширувлар ўтказиш мuddати 10 календарь кунидан ошмайди;

тадбиркорлик субъектларининг молия-хўжалик фаолиятини режали текшириш фақат сўнгги текширувдан кейинги даврни қамраб олади;

қўзғатилган жиноий ишлар муносабати билан хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини текшириш ҳуқуқни мунофаза қилувчи органлар томонидан хўжалик юритувчи субъект жалб этган адвокатлар иштирокида (хўжалик юритувчи субъект томонидан ушбу ҳуқуқнинг рад этилиш ҳолатлари бундан мустасно) амалга оширилади;

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 184-моддасида назарда тутилган жиноятни (солиқлар ёки бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бўйин товлаш) биринчи марта содир этган, жиноят аниқлангандан кейин 30 кун ичида давлатга етказилган зарарни тўлиқ қолпалган, пеня ва бошқа турдаги молиявий санкцияларни тўлаган шахсга нисбатан жиноий иш кўзга-тилмайди ва у жавобгарликдан озод қилинади.

Тошкент шаҳрида жорий йилнинг 15-16 май кунлари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг иккинчи ялпи мажлиси бўлиб ўтди. Унда Вазирлар Маҳкамасининг таклиф этилган аъзолари, вазирлик ва идораларнинг раҳбарлари, бошқа ташкилотларнинг ҳамма оммавий ахборот воситаларининг вакиллари иштирок этдилар.

Дастлаб сенаторлар ишни "Ташувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий сугурта қилиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонунини кўриб чиқишдан бошладилар. Сенаторларнинг фикрича, ушбу қонуннинг қабул қилиниши сугурта бозори ва транспорт инфратузилмасини ривожлантиришга, кўрсатилган хизматлар сифатини оширишга, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга, янги иш ўринларини яратишга кўмаклашади. Қонун сенаторлар томонидан маъқулланди.

Шундан сўнг сенаторлар қонунчилик ташаббуси тартибда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан киритилган янги таҳрирдаги "Қимматли қоғозлар бозори тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонунини кўриб чиқдилар. Таъкидландики, қонуннинг янги қоидалари қимматли қоғозлар эмиссияси билан боғлиқ ҳуқуқий тартиб-таомилларни, шу жумладан, янги молиявий

воситаларни соддалаштиришга, уларнинг самарадорлигини оширишга қаратилган. Ушбу қонуннинг қабул қилиниши қимматли қоғозлар бозоридаги инвестиция муҳити ва ишчанлик муҳитини, фонд бозоридаги хизматлар сифатини яхшилашга, мулкдорлар сини фи ўсишига ва аҳоли учун даромадлар манбаларини кўпайтиришга, шунингдек, инвестициявий лойиҳаларни молиялаштириш учун капитал, шу жумладан, чет эл инвестициялари оқиби келишига кўмаклашади. Қонун сенаторлар томонидан маъқулланди.

Шундан сўнг сенаторлар янги таҳрирдаги "Электрон тижорат тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонунини кўриб чиқдилар. Муҳоама чоғида сенаторлар таъкидлаганларидек, қонун электрон савдога замонавий ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий қилишнинг ҳуқуқий механизмларини яратишга, битимлар тузиш тартиб-таомилларини янада осонлаштиришга, электрон тижорат иштирокчилари ҳуқуқларининг

Ўткржон ДЕХҚОНОВ, «Huquq»

ҳимоя қилинишини таъминлашга қаратилган бир қатор муҳим қоидаларни ўз ичига олади. Қонун сенаторлар томонидан маъқулланди.

Сенаторлар "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек айрим қонун ҳужжатларини ўз кучини йўқотган деб топиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонунини кўриб чиқдилар ва маъқулладилар. Мазкур қонуннинг асосий мақсади — социал-иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва суд-ҳуқуқ соҳаларига оид амалдаги қонун ҳужжатларини янада такомиллаштиришдан иборат.

Шундан сўнг сенаторлар Ўзбекистон Республикаси билан Бирлашган Араб Амирликлари ўртасидаги икки томонлама ҳамкорликни янада кенгайтиришга қаратилган бир қатор ҳалқаро шартномаларни ратификация қилиш тўғрисидаги қонунларни кўриб чиқдилар ва маъқулладилар.

Бундан ташқари, сенаторлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ваколатига кирувчи бошқа масалаларни ҳам кўриб чиқдилар.

Бош прокуратурада

## Комиссиянинг навбатдаги йиғилиши

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида Вазирлар Маҳкамаси ҳузурига вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиянинг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида "Таълим тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни ижроси, ўқув жараёнининг давлат таълим стандартлари асосида ташкил этилиши, ўқувчиларнинг дарсликлар билан таъминланиши ҳамда моддий-техника базасидан самарали фойдаланилиши, шунингдек, бу борада Самарқанд ва Қашқадар вилоятларида амалга оширилган ишларнинг аҳолини ўрганиш натижалари муҳожама этилди.

Йиғилишда мамлакатда умумий ўрта, шунингдек, ўрта махсус, касб-хунар таълимининг мажбурийлиги, узлуксизлиги ва изчиллигини таъминлаш, таълим жараёнини давлат стандартларига мос равишда ташкил этиш, юқори малакали кадрлар тайёрлаш, соғлом ва ҳар томонлама баркамол ёш авлодни тарбиялаш борасида таълим муассасалари, маҳалла, ички ишлар органлари ҳамда бошқа мутасадди идора ва ташкилотлар билан ҳамкорликда муайян ишлар амалга оширилаётганлиги таъкидланди.

Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази ва унинг кўйи тизимлари фаолиятида йўл қўйлаётган нуқсонлар танқид қилинди.

Йиғилишда ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, инновацион усулларни жорий қилиш орқали таълим сифатини ошириш, таълим муассасаларида давоматни мониторинг қилиш, ўқув адабиётлари билан таъминлаш, шунингдек, ўқитувчи ва ўқувчилар ўртасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда мутасадди идоралар масъулиятини ошириш ҳамда ўзаро ҳамкорлигини мустаҳкамлаш юзасидан тегишли чора-тадбирлар белгиланди.

Шу билан бирга, мазкур соҳадаги қонунчилик ижросини таъминлаш учун вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия таркибига кирувчи мутасадди идора ва ташкилотларнинг фойдаланилаётган имкониятларини тўлиқ сафарбар қилиш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди.

Қонун тартибдаги масала юзасидан Олий ва ўрта махсус таълим вазири, Самарқанд ва Қашқадар вилоятлари ҳокимлари ҳамда прокурорларнинг ҳисоботлари эшитилди.

Кўриб чиқилган масала юзасидан Вазирлар Маҳкамаси ҳузурига вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия тегишли қарор қабул қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг  
ФАРМОНИ

## Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида

*[Давоми. Бошланиши 1-бетда]*

3. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси:

тадбиркорлик фаолияти эркинликлари кафолатлари тўғрисидаги қонунчиликнинг қатъий ижро этилишида қабул қилинган нормаларни амалиётга жорий этиш устидан назоратни кучайтирсин, тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини бузганлик учун ваколатли назорат, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва ваколатли давлат органлари мансабдор шахсларининг муқарраб жавобгарлигини жинойт жавобгарликка тортишга қадар оширишни таъминласин;

2015 йилнинг 1 июлига қадар Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги билан ҳамкорликда "Ўзбектелеком" АК Қўнғирокларга хизмат кўрсатиш ягона маркази ва Бош прокуратура "ишонч телефони" базасида давлат, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва назорат қилувчи органларнинг кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари фаолиятига асосис эра-лаштиши, тадбиркорлик фаолиятига тўсиқлик қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг бузилишига доир масалалар бўйича мунозараларни туну кун қабул қилиш ҳамда тадбиркорлик фаолияти эркинликлари кафолатлари тўғрисидаги қонунчиликни бузишда айбдор бўлган шахсларга нисбатан қонуний чоралар кўриш тизимини ташкил этсин.

4. Белгиланган қўйилсинки: тегишли даврони кўриб чиқиш даврида тадбиркорлик субъекти томонидан шикоят қилинганда судларга назорат қилувчи орган қарори ижросини вақтинча тўхтатиб туриш ҳуқуқи берилди; солиқ ва боғжона қонунчилиги тад-

биркорлик субъектлари томонидан бузилиши билан боғлиқ ҳолатда уларнинг мол-мулклари фақат суд қарори бўйича мусодара қилинади;

тадбиркорлик субъектлари томонидан эътироз қилинадиган қўшимча ҳисобланган боғжона тўловлари ҳужжалиқ суди қарори бўйича ундирилади; Ўзбекистон Республикаси Олий ҳужжалиқ суди Адлия вазирлиги, Молия вазирлиги ва бошқа манфаатдор вазирликлар ҳамда идоралар билан ҳамкорликда уч ой мuddатда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига тадбиркорлик субъектларининг қонуний манфаат ва ҳуқуқларини ишончли ҳимоя қилиш, тадбиркорлик субъектлари давлоларини кўриб чиқиш мuddати, жумладан, ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш орқали тезлаштиришни таъминлаш бўйича суд органлари роли ва фаолияти самарадорлигини янада ошириш борасида таклифлар киритсин.

5. 2015 йилнинг 1 июлидан яқка тартибдаги тадбиркорларга, фаолиятдан келиб чиққан ҳолда, ҳар бир ёлланган ишчи учун бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига энг кам ойлик иш ҳақининг 50 фоизи миқдоридан суғурта бадала ва яқка тартибдаги иш берувчи тадбиркор учун белгиланган солиқ ставкасининг 30 фоизи миқдоридан солиқ тўлаш шarti билан бир нафардан уч нафаргача ишчини ёллаш ҳуқуқи берилди.

Яқка тартибдаги тадбиркорлар касб-хунар коллежи битирувчиларини ишга ёллаган ҳолатда коллежни битиргандан бошлаб ўн икки ой мобайнида ёлланма ишчилар учун белгиланган солиқдан озод этилади.

6. Ўзбекистон Республикаси Адлия

вазирлиги, Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси, Савдо-саноат палатасининг туман (шаҳар) ҳокимликлари ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекциялари негизда тадбиркорлик субъектларига "бир дарча" (кейинги ўринларда "бир дарча" марказлари) тамойили бўйича давлат хизматлари кўрсатиш ягона марказларини ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигига адлия органлари ходимларининг чегараланган миқдорини сақлаб қолган ҳолда, "бир дарча" марказлари фаолиятини мувофиқлаштириш, назорат қилиш ва услубий кўмак кўрсатиш вазифалари юклатилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги, Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Савдо-саноат палатаси, бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан:

2015 йилнинг 1 июлига қадар турли идоралар ҳузуридаги "бир дарча" хизматлари томонидан кўрсатилаётган давлат хизматлари тўлиқ инвентаризациядан ўтказилсин, "бир дарча" марказлари томонидан кўрсатилаётган хизматлар тизимга интеграция қилинсин, таъсис ҳужжатлари ва давлат хизматларидан фойдаланиш учун тақдим этиладиган бошқа ҳужжатлар, жумладан, лицензия ва руҳсат бериш тартиб-таомилларининг намунавий шакллари ишлаб чиқилсин;

**Ўзбекистон Республикаси  
Президенти**  
Тошкент шаҳри,  
2015 йил 15 май

"бир дарча" марказларининг фаолияти 2016 йилнинг 1 январидан кечиктирмасдан бошланиши таъминлансин, шу мuddатдан бошлаб "бир дарча" марказлари томонидан кўрсатилаётган хизматлар учун бошқа давлат ва ҳужжалиқ бошқарув органларига тадбиркорлик субъектларидан бевосита ҳужжатлар қабул қилиш тақиқлансин.

8. Белгилансинки, тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатига олишдан тўшаётган давлат божининг жами суммаси туман (шаҳар) ҳокимликлари ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекциялари даромадига, 2016 йилнинг 1 январидан эса "бир дарча" марказларини молиялаштириш манбаи сифатида уларнинг даромадига ўтказилсин, келиб тушган маблағлар фақат марказлар моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва ходимларни рағбатлантириш мақсадларига йўналтирилсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги, Адлия вазирлиги, Молия вазирлиги, Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси, Давлат солиқ қўмитаси, Марказий банк, бошқа манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда икки ой мuddатда қонунчиликка ушбу Фармондан келиб чиқадиган ўзгариш ва қўшимчалар киритиш бўйича Вазирлар Маҳкамасига таклифлар тақдим этсин.

10. Ушбу Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш.Мирзиёев зиммасига юклансин.

**И. Каримов**

## Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонига шарҳ

Мустақиллик йилларида Ўзбекистон Республикасида иқтисодиётни либераллаштириш, бошқарувнинг бозор тамойиллари ва механизмларини жорий этиш, қулай ишбилармонлик муҳитини шакллантириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш йўлидаги ортиқча бюрократик тўсиқ ва говларни бартараф этиш борасида тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

2012-2014 йилларда хусусий мулк мавқеини ошириш ва уни ҳимоя қилиш, ишбилармонлик муҳити ва бизнес юритиш шароитларини янада яхшилашга қаратилган Ўзбекистон Республикасининг ўн бешдан ортиқ қонунли, жумладан, "Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида", "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида" (янги таҳрирда), "Тадбиркорлик фаолияти соҳасида руҳсат бериш тартиб-таомиллари тўғрисида", "Рақобат тўғрисида", "Оилавий тадбиркорлик тўғрисида" ва бошқа қонунлар қабул қилинди.

Натижада кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг яқка ички маҳсулотдаги улуши 2000 йилдаги 31 фоиздан бугунги кунда 56 фоизга етди, иш билан банд аҳолининг 77 фоизи ушбу соҳада меҳнат қилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони хусусий тадбиркорликнинг иқтисодиётдаги роли ва ўрнини тубдан ошириш, тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш йўлидаги мавжуд тўсиқ ва чекловларни тугатиш, хусусий мулкнинг яқка ички маҳсулотда, жумладан, ҳорж сармоси иштирокидаги улушини изчил ошириш учун янада қулай иқтисодий, ҳуқуқий шароит ва рағбатлар яратишга қаратилган.

Фармонга мувофиқ, хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ишончли ҳимоясини таъминлаш, уларнинг жадал ривожланиши йўлидаги тўсиқларни бартараф этишининг тўрта асосий йўна-

лиши бўйича асосан жорий йилда амалга ошириладиган ўттиз учта аниқ чора-тадбирни кўзда тутувчи комплекс Дастур тасдиқланди.

Чора-тадбирлар дастурида хусусий мулк ва хусусий тадбиркорликнинг жадал ривожланиши учун зарур шароит ва имкониятлар яратиш, уларни ташкил этиш ва фаолиятини йўлга қўйиш тартибини янада соддалаштириш, маъмурий ва жинойт қонунчилигини либераллаштириш ҳисобидан тадбиркорликка янада кенг эркинлик беришга алоҳида эътибор қаратилган.

Хусусан, агар шахс Ўзбекистон Республикаси Жинойт кодексининг 184-моддасида назарда тутилган жинойтни (соликлар ёки бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан буйин товлаш) илк мартаба содир этиб, жинойт аниқланган кундан 30 кун давомида давлатга етказилган зарарни тўлиқ қоплаган, пеня ва бошқа молиявий жарима турларини тўлаган бўлса, унга нисбатан жинойт иши қўзғатилмаслиги ва шахс жавобгарликдан озод этилишини назарда тутувчи тартиб жо-

рий этилмоқда.

Шунингдек, Жинойт кодексида ҳужжалиқ юритувчи субъектга мансабдор шахсларига нисбатан улар томонидан сохта банкротлик ва банкротликни яшириш орқали етказилган моддий зарар тўлиқ қопланганда озодликдан маҳрум этиш шаклидаги жазо қўлланилмаслигини назарда тутувчи қўшимчалар киритиш кўзда тутилмоқда.

Савдо-сотик қоидалари, савдо ва воситачилик фаолияти соҳасидаги ҳуқуқбузарликларни жинойт юрисдикциядан маъмурий юрисдикцияга ўтказиш назарда тутилмоқда. Жуда катта миқдорда зарар етказилишига олиб келган ҳуқуқбузарликлар бундан мустасно.

Тадбиркорлик тузилмалари ва бошқа нодавлат ташкилотларида маъмурий-тақсимот ва маъмурий-ҳужжалиқ ваколатларини амалга оширувчи мансабдор шахслар жавобгарлигини юмшатиш чоралари белгиланди. Жумладан, Жинойт кодексида қонқонуний равишда моддий муқофот олганлик (тижорат пораси), ваколатларини суистеъмол қилганлик ва бошқа ҳуқуқбузарликлар учун нис-

батан юмшоқ жазо чораларини назарда тутувчи алоҳида моддалар киритилади. Юқорида кўрсатилган ҳуқуқбузарликлар натижасида етказилган моддий зарар тўлиқ қопланган ҳолда озодликдан маҳрум этиш шаклидаги жазо қўлланилмайди.

Чора-тадбирлар дастурида хусусий тадбиркорлар манфаатларини ҳимоя қилишда суд органлари ролини кучайтириш назарда тутилган. Хусусан, тадбиркорлик субъектлари солиқ ва боғжона қонунчилигини бузганлиги муносабати билан уларнинг мулкни мусодара қилиш, тўловчи томонидан эътироз бўлганда, қўшимча ҳисобланган боғжона тўловларини ундириш фақат суд қарори билан амалга оширилади. Ҳужжалиқ судларига назорат қилувчи органнинг шикоят қилинаётган ҳаракати (қарори) ижросини тўхтатиб туриш ҳуқуқи берилди, ҳужжалиқ судлари томонидан давво аризасини кўриб чиқишга қабул қилиш ва ишни суд муқомамасига тайёрлаш тўғрисидаги ажрим чиқариш мuddати 10 кундан 5 кунгача қисқартирилди.

*[Давоми 3-бетда]*

# Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармониغا шарҳ

Давоми. Бошланиши 2-бетда

Кўзгалтирилган жиноят ишлари доирасида назорат қилувчи органлар томонидан ҳўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг текширувлари ҳўжалик юритувчи субъектлар томонидан жалб этилган адвокатлар иштирокида амалга оширилишини назарда тутувчи тартиб жорий этилмоқда (ҳўжалик юритувчи субъект ёзма равишда мазкур ҳўқуқни рад этган ҳоллар бундан мустасно).

Дастурда барча турдаги рўйхатга олиш ва рўхсат бериш тартиб-таомилларини соддалаштириш, турли давлат хизматларидан фойдаланишни кенгайтириш борасида комплекс чора-тадбирлар кўзда тутилган. Масалан, эндиликда қонунчиликда тадбиркорлик субъектлари учун кўзда тутилган имтиёз ва энгилликлардан фойдаланишда турли ёзма аризалар билан мурожаат қилишнинг ҳўжати йўқ.

Ўзбекистон Республикаси Товар-хом ашё биржасининг махсус ахборот портали воситасида ўтказиладиган электрон савдолар орқали тадбиркорлик субъектларидан бирламчи эҳтиёждаги товарлар (ишлар, хизматлар) бўйича давлат харидларини амалга ошириш тартиби соддалаштирилди.

Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатига олиш ва ҳисобга қўйиш Ўзбекистон Республикаси интерфаол давлат хизматлари Ягона порталига интеграция қилинган интернет тармоғида автоматлаштирилган тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатига олиш ва ҳисобга қўйиш тизими орқали 24 соат ўзликсиз амалга оширилади.

Давлат хизматларидан фойдаланишда бюрократик тўсиқларни бартараф этиш, очиқлик

ва шаффофликни таъминлаш, аризаларнинг хизмат кўрсатиш тўғрисида» Қарор қабул қилувчи мансабдор шахслар билан бевосита алоқасини истинос қилиш мақсадида бугунги кунда турли идоралар қошида фаолият юритаётган, алоҳида давлат хизматлари кўрсатаётган «бир дарча» хизматларининг ўрнига туман (шаҳар) ҳокимликлари ҳузурдаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекциялари негизда «бир дарча» тамойили асосида тадбиркорлик субъектларига давлат хизматлари кўрсатиш Ягона марказлари ташкил этилади.

Шу билан бирга, тадбиркорлик субъектлари томонидан зарур ҳўжатларни тақдим этиш асосида давлат архитектура-қурилиш назорати ҳудудий инспекциялари томонидан қурилиш объектларини рўйхатга олиш ва қурилиш-монтаж ишларига рўхсат беришнинг билдириш тартибининг жорий этиш, ер майдонларини танлаш ва ажратиш бўйича материалларни тайёрлаш, келишиши ва тасдиқлаш тартиб-таомиллари ва муддатларини оптималлаштириш ҳисобидан тадбиркорлик субъектларига ер майдонларини тақдим этиш билан боғлиқ тартиб-таомилларини янада соддалаштириш назарда тутилмоқда.

Фармон билан тасдиқланган Чора-тадбирлар дастурида ҳўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини текширишни янада тартибга солиш ҳамда тадбиркорлик фаолиятига тўсқинлик қилганлик ва ноқонуний аралашганлик, хусусий мулкдорлар ҳўқуқларини бузганлик учун давлат, ҳўқуқни муҳофаза қилиш ва назорат қилувчи органлар мансабдор шахсларининг жавобгарлигини ошириш, жумладан, жинсий жавобгарлигини жорий этиш ўта муҳим

аҳамият касб этувчи вазифа сифатида белгиланган.

Жумладан, 2015 йилнинг 1 июлидан режали текширувлар ўтказишнинг ягона тартиби ва даврийлиги жорий этилади. Мазкур тартибга кўра, микрофирмалар, кичик корхоналар ва фермер ҳўжаликлари фаолияти бўйича барча текширувлар режали асосда тўрт йилда бир мартадан кўп бўлмаган, бошқа ҳўжалик субъектларини текшириш уч йилда бир мартадан кўп бўлмаган ва фақат Ўзбекистон Республикаси Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи республика кенгаши қарори билан амалга оширилади. Айна пайтда молиявий-ҳўжалик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган режали текширувларни амалга ошириш муддати 30 календарь кундан 10 кунгача қисқартирилмоқда.

Тадбиркорлик фаолияти субъектларининг молиявий-ҳўжалик фаолияти бўйича режали текширувлар фақат охириги режали текширув давридан кейинги муддатни қамраб олиши шарт. Тадбиркорлик субъектларига йўл қўйилган хатоларни текширув давом этаётган даврининг ўзида тўғрилаш, шу орқали фаолиятнинг тўхтатиб қўйилиши ва тугатилишининг олдини олиш имконияти яратилмоқда.

Назорат қилувчи органлар томонидан тадбиркорлик субъектларининг ҳўқуқий саводхонлигини ошириш ва улар фаолиятига доир комплекс текширувлар тўғрисида ахборотни асосиз равишда талаб қилганлик, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳисобварақларида мавжуд пул маблағлари тўғрисида ахборотни асосиз равишда талаб қилганлик, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳисобварақлари бўйича амалиётларини ноқонуний тўхтатиб қўйганлик, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳисобварақларида мавжуд пул маблағлари тўғрисида ахборотни асосиз равишда талаб қилганлик, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳисобварақлари бўйича амалиётларини ноқонуний тўхтатиб қўйганлик ва бошқа ҳарақатлар учун маъмурий жавобгарлик чораларини кучайтириш кўзда тутилмоқда.

Тадбиркорлик субъектларига тегишли бўлган бинолар ва бошқа иншоотларни шу мулкнинг бозор қийматини қўлламасдан бузиб ташлаганини учун маъмурий жавобгарлики жорий этиш назарда тутилмоқда.

Назорат қилувчи, ҳўқуқни муҳофаза қилиш ва бошқа дав-

публикасининг "Тадбиркорлик субъектлари фаолиятини давлат томонидан назорат қилиш тўғрисида"ги Қонунини янги таҳрирда қабул қилишни назарда тутди.

Фармонда Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси, Адлия вазирлиги, Олий судига манфаатдор тузилмалар билан биргаликда тадбиркорлик фаолиятига тўсқинлик қилгани ва ноқонуний аралашгани учун давлат, ҳўқуқни муҳофаза қилиш ва назорат қилувчи органлар мансабдор шахсларининг жавобгарлигини кучайтириш бўйича аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқиш ва қабул қилиш топширилди.

Жумладан, ҳўжалик юритувчи субъектлар молиявий-ҳўжалик фаолияти бўйича текширув ва тафтиш ўтказиш тартибини, давлат хизматлари кўрсатиш тартибини бузганлик, ҳўжалик юритувчи субъектлар фаолияти ва (ёки) уларнинг банк ҳисобварақлари бўйича амалиётларини ноқонуний тўхтатиб қўйганлик, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳисобварақларида мавжуд пул маблағлари тўғрисида ахборотни асосиз равишда талаб қилганлик, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳисобварақлари бўйича амалиётларини ноқонуний тўхтатиб қўйганлик ва бошқа ҳарақатлар учун маъмурий жавобгарлик чораларини кучайтириш кўзда тутилмоқда.

Тадбиркорлик субъектларига тегишли бўлган бинолар ва бошқа иншоотларни шу мулкнинг бозор қийматини қўлламасдан бузиб ташлаганини учун маъмурий жавобгарлики жорий этиш назарда тутилмоқда.

Назорат қилувчи, ҳўқуқни муҳофаза қилиш ва бошқа дав-

«Халқ сўзи» газетасининг 2015 йил 16 майдаги 98 (6281)-сонидан олтичи

Сўнги кўнгирак арафасида

Ёшгина ўғил ёки қиз мактаб остонаси томон илк қадамини қўяган экан, чексиз қизиқиш ва ҳайрат ила ҳарфларни танишга киришади. Таълим жараёнидаги ҳар бир илм пиллапоялари эса уни дунёга теран назар солишга ундайди.



## Хайр, қадрдон мактабим!

Сўнги кўнгирак садолари... Гўё ўсимирлик онлари тугаб, улкан, эзгу ишларга қилинган илк даъват. Бу — катта ҳаёт остонасидаги дастлабки қадам.

Бугун бетаъшиви болалик билан хайрлашиб, ўсимирлик билан елкамаелка бораётган, дилга хуш ёқувчи кўз ёшлар ила жонажон мактабни тарк этаётганларнинг ҳар бири катта мақсадлар билан янги маррага шайланмоқда.

Кечагина жажжи кўлчалари билан хайрат аталмиш ҳисга чўлғаниб қалам тутган I-синф ўқувчилари бугун тўққиз

йиллик билимларидан фойдаланишга тайёр.

"Хайр, синфдош! Хайр энди, бизни олис-олисларга айиргувчи муқаддас даргоҳ! Хайр, мактабим, ўйинқароқлиг-у, шўхликларимизни ўз фарзандлики каби кўтарган меҳрибон устозлар! Хайр, бир лаҳзада ўтиб кетган тўққиз йиллик ўқувчилик онлари!"

Бу — йигит-қизларнинг бир-бирларига айтган шунчаки сўзлари эмас, балки, сўнги кўнгирак жарангидаги ҳар баҳорнинг интиҳосида айтилади-

ган тилаклардан бир чимдимгина, холос.

Мактаб тугашига саноқли кунлар қолган айна вақтда, битирувчиларнинг сўхбатларига қулоқ тусангиз, уларнинг гапларидан лицей ва коллежларда ўқишни давом эттиришга шайланиб, интиҳ бўлиб турганликларининг гувоҳи бўласиз. Уларнинг қўзларидида дадиллики, келажак сари интилишни ва ёшлик шижоати акс этиб турган ҳечраларини қўриб дилингиз қувнайди.

Тадбир

Тошкентда «SOS — Ўзбекистон болалар маҳаллари» уюшмаси томонидан болаларни ижтимоий ҳимоя қилиш соҳасида фаолият юритувчи жамоат ташкилотлари ўртасида ҳамкорлик масалаларига бағишланган семинар ўтказилди.

## Болалар эътиборда

Тадбир 2013 йилда "SOS Kinderdorf" халқаро ташкилоти бошлаган ва 2014 йилдан буён "SOS — Ўзбекистон болалар маҳаллари" уюшмаси томонидан амалга ошириб келинаётган "Care For Me!" ("Болаларга гамҳўрлик!") глобал ахборот-тушунтириш кампанияси доирасида ташкил этилди. Унда вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этди.

Ҳокимликлар, маҳаллалар, тиббий муассасалар, жумладан, "SOS — Ўзбекистон болалар маҳаллари" уюшмаси бу борада амалга оширилаётган ишларга ўз ҳиссасини қўшмоқда. Бугунги кунда уюшма томонидан жойларда амалга оширилаётган дастурларга мувофиқ, 200 нафардан зиёд бола янги оиласини топди. Васийликдан чиққан йигит-қизлар уюшма қошидаги учта ёшлар уйида мустақил ҳаётга тайёрланмоқда. Оилаларда тарбияланаётган 500 нафардан ортиқ бола моддий ва маънавий қўллаб-қувватланмоқда.

Ўз муҳбиримиз



Бугун одам савдоси дунё ҳамжамиятини ташвишга солиб турган оғир муаммолардан биридир. Инсонни бир буюмдек сотиш, ёллаб ишлаштиш нақадар жирканч бўлмасин, бундай нопок иш билан шугулланувчи кимсалар одамларни алдаб, уларни турли йўллар билан хорижий давлатларга чиқариб юбориб ёки бирга олиб кетиб, ўз манфаатлари йўлида ишлашмоқдалар. Бу йўлда эса улар инсонийликни ҳам унутмоқдалар. Алдовнинг маккор тўрига яқинлиги қолганларнинг пушаймони эса чексиз. Улар оғир меҳнат, ноқулай шароитлар, ҳақоратлар ва ноҳақликларга чидаолмай, тутқунликдан қочишга уринмоқдалар ва йўлини қилиб, ота-оналари ҳамда яқинларига мурожаат қилиб, ёрдам сўрамоқдалар.



## Алдов тўри

Ушбу иллатнинг олдини олиш борасида давлатимиз томонидан кенг кўламли чора-тадбирлар олиб борилаётган бўлса-да, афсуски, унинг тузоғига тушаётганлар ҳамон учраб турибди. Хусусан, Бекобод туманида одам савдоси бўйича 2014 йил ва жорий йилнинг шу давригача саккизта ҳолат аниқланиб, айбланувчиларга нисбатан тегишли ҳуқуқий чоралар кўрилди.

Мисол учун, андижонлик Акмалжон Қўқонов мана шундай жирканч йўл билан бойлик орттиришни ният қилади. У Россия Федерациясидаги номаълум шахслар билан олдиндан тил бириктириб, пул эвазига "текин ишчи кучи" топиб беришни ваъда қилади. Раҳнамоларнинг розилигини олган А.Қўқонов Бекобод туманида яшовчи фуқаролар Б.Омонов (жабрланувчиларнинг исм-фамилиялари ўзгартирилган) ҳамда Д.Иномовларни Россияда ишлашга кўндиради ва уларга аввалига 400, кейинчалик эса 700 АҚШ долларидан маош ваъда қилиб, Оренбург шахрига олиб боради. А.Қўқонов уларни шаҳардаги "Скиф" номли қурилиш фирмасига олиб кириб, Обид исмли номаълум кимсаннинг иштироғида топширади ва ўзининг улушини олиб, жуфтакни ростлайди.

Б.Омонов ва Д.Иномов бир неча ой оғир шароитларда меҳнат қилишади. Аммо маошдан дарак бўлмайди. Улар Обиддан иш ҳақларини беришни талаб қилишганда эса, у жабрланувчиларни иш жойларидан ташқарига чиқармай, ишлашга мажбур қилади. Одам савдоси жиноятии қурбонига айланган бинояти эса, у жабрланувчиларни иш жойларидан ташқарига чиқармай, ишлашга мажбур қилади. Одам савдоси жиноятии қурбонига айланган бинояти эса, у жабрланувчиларни иш жойларидан ташқарига чиқармай, ишлашга мажбур қилади.

Одам савдоси жиноятии қурбонига айланган бинояти эса, у жабрланувчиларни иш жойларидан ташқарига чиқармай, ишлашга мажбур қилади.

кундалик ишларни бажариб, йўл харажатларига пул топишгач, бир амаллаб ўз юртларига келадилар.

Ватанларига етиб олган Б.Омонов ва Д.Иномов ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга ариза билан мурожаат қилишади. Ўз юртдошларини сотиб бойлик орттирган А.Қўқонов тезда қўлга олинди. Жиноят ишлари бўйича Бекобод туман суди унинг қилмишига яраша жазо тайинлаб, ҳукм чиқарди. Жабрланувчиларга етказилган зарар ҳам айбланувчидан ундириб берилди.

Туманда яшовчи Умар Қаюмов ҳам ўзининг ҳамқишлоқлари бўлган фуқаролар У.Мирзаев, М.Зиёев, М.Қобилов, С.Алибеков, А.Шокиров ва Х.Саидовларга қўшни Қозғистон Республикасида иш борлигини айтиб, ойига 300 АҚШ долларидан маош тўлашни ҳақида оғиз кўпиртиради. Одамфурушлик ординдан бойлик орттиришни мақсад қилиб, инсоф-диёнат каби туйғулардан воз кечган У.Қаюмов ҳамюртларини Чимкент шахрига олиб боради ва уларни Жонсерек исмли номаълум шахснинг иштироғида топшириб, ўзи ортига қайтиб кетади. Ўзга юртга пул ишлаш мақсадида борган бекободлик фуқаролар икки ой ишлашса-да, маошдан дарак бўлмайди. Устига-устак, Жонсерек уларни ноқулай шароитларда мажбурлаб ишлатади. "Пичоқ суюкка тақалгандан сўнг"гина, улар иш жойларидан қочишга мажбур бўлишди. Уларнинг қилмиши ҳақида тегишли жойга мурожаат қиладилар.

Қонуларни устувор юртда жиноят жазосиз қолмайди. Ўз ҳамюртларини сотиш эвазига бойлик орттирмакчи бўлган Умар Қаюмовнинг қилмишларига яраша суд томонидан қонуний жазо тайинланди.

Таъкидлаш жоизки, республикада мазкур жиноятга қарши курашишни миллий қонунчилик асослари яратилган. Шу билан бирга, бундай

Ёркул САФАРОВ,  
Бекобод туман прокурори

жиноят қурбонларини ижтимоий ҳимоя қилиш борасида давлат ҳамда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотларининг фаолиятини мувофиқлаштириш мақсадида одам савдосига қарши курашни мақсад қилишга яраша жазо тайинлаб, ҳукм чиқарди. Жабрланувчиларга етказилган зарар ҳам айбланувчидан ундириб берилди.

Дарҳақиқат, бугун юртимизда амалга оширилаётган барча йўналишдаги ислохотларнинг марказида инсон омили турибди. Ислохот ислохот учун эмас, инсон манфаатлари учун иборасининг амалиётга татбиқ этилгани ҳам беҳиз эмас. Бунинг юртимизнинг: "Бизнинг сиёсий ва иқтисодий соҳалардаги барча ислохотларимизнинг пировард мақсади юртимизда яшаётган барча фуқаролар учун муносиб ҳаёт шароитларини ташкил қилиб беришдан иборат. Айнан шунинг учун ҳам маънавий жиҳатдан мукаммал ривожланган инсонни тарбиялаш, таълим ва маорифни юксалтириш, миллий ўйғониш гоёсини рўёбга чиқарадиган янги авлодни вояга етказиш давлатимизнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолади", деган фикрлари ҳам исботлаб турибди.

## Давр талаби

Мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотлар жараёнида хусусий секторнинг ўрни ва нуфузи ошиб бормоқда. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ялли ички маҳсулотдаги улуши ҳам йилдан-йилга ортмоқда. Тадбиркорликни кўлаб-қувватлаш, рағбатлантиришга йўналтирилган қонун ва қонуношти ҳужжатлари асосида эса қулай ишбилармонлик муҳити яратилмоқда.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йўлидаги бозор иқтисодиёти тамойилларига зид бюрократик тўсиқлар бартараф этилаёпти. Банклардан нақд пул олишга ўрнатилган чекловларнинг бекор қилиниши, назорат органлари томонидан текширишларнинг чекланиши ва қисқартирилиши шулар жумласидандир. Бизнесни давлат рўйхатидан ўтказиш ҳамда фаолият юритиш учун лицензия ва рўхсатномалар олиш жараёнларини соддалаштириш, тезлаштириш борасида эътиборга молик чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Тадбиркорлар манфаатларининг ҳуқуқий ҳимояси таъминланмоқда. Хусусан, айтиш чоғда лицензия уни берган агентлик томонидан тўғридан-тўғри қайтариб олинishi мумкин эмас. Бунга фақатгина суд қарори орқалигина йўл қўйилади.

Кези келганда рўйхатдан ўтиш, лицензиялаш, солиқ сиёсати, банк хизматлари жараёнларида яратилган имтиёз ва имкониятлар хусусида баътафсилроқ тўхталиш жоиз. Хусусан, рўйхатдан ўтиш жараёнида амалдаги тизим ҳужжатларининг тўлиқ қўриб чиқилиши бекор қилинди. Жиддий асослар бўлмаганда рўйхатга олишни рад этиш имконияти камайтирилди ва ушбу жараёнда иштирок этувчи шахслар соани кискарди. Шунингдек, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг статистик кодлар,

Равшан РАҲМАТОВ,  
СВОЖДЛКК департаментининг  
Фаргона вилоят бошқармаси  
бошлиғи ўринбосари

этилишича, ушбу жараёнинг қулайлиги бўйича Ўзбекистон дунё мамлакатлари орасида 54 -уринни эгаллайди.

Лицензиялаш фаолият турига қараб турли давлат идоралари томонидан амалга оширилмоқда. Лицензиялар асосий 2 турдан иборат. Стандарт (оддий) лицензиялар талабларга жавоб берувчи ва муҳим фаолият турлари билан шугулланувчи юридик ва жисмоний шахсларга берилади. Индивидуал лицензиялар сони эса фаолият соҳасининг тури ва мақсадига кўра чегараланган ҳамда одатда тендер асосида тақдим этилади. Айтиш чоғда лицензияларнинг 13 та тури чегараланмаган мuddатга берилади. Эндilikда лицензия 10 кундан ортиқ мuddатга фақат суд қарори билан бекор қилиниши мумкинлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим.

Солиқ қонунчилиги кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг ҳўқуқ ва манфаатлари эътиборга олинган ҳолда таъминлаштирилмоқда. 2008 йил бошидан қайта қўриб чиқилган янги таҳрирдаги Солиқ кодекси амал қилмоқда. Ушбу кодексда таърифларнинг пассивлиги, самарасиз солиқларнинг чиқариб ташланиши ва умумлаштирилиши орқали тадбиркорлик субъектларига солиқ юки сезиларли даражада камайтирилди.

Замонавий ахборот-коммуникация технологиялари тезкорлик билан зарур ахборотларни олиш, турли интерактив хизматлардан фойдаланиш имконини бермоқда. Чунки, тадбиркор биронта ташкилот раҳбари билан учрашмоқчи бўлса, унинг қабул-хонасига бориб, кутиб ўтириши шарт эмас. Энди "Электрон қабулхона" хизматидан фойдаланиши мумкин. Шунингдек, юқоридагидей йўсинда солиқ қонунчилигига оид ҳар қандай саволга жавоб ола билади.

Президентимизнинг замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш ва янада ривожлантириш тўғрисидаги қарори бу борада муҳим дастуриламалдир. Хусусан, юридик ва жисмоний шахсларга солиқ қонунчилиги асосида инкасса топширик-

номасини қўйиш мuddати илгари уч йил кунини талаб қилган бўлса, электрон тарзда ўн дақиқача вақт сарфланади. Амал қилаётган интерактив хизматлар воситасида маълумотларни тўлиқ айирбўлаш ҳамда икки томонлама ахборот айирбўлаш йўлга қўйилиб, бир томонлама ўзаро ҳамкорлик шаклида ахборот тақдим этилмоқда. Бу билан чекланмасдан янги хизматларни жорий этиш устида мунтазам иш олиб боришмоқда.

/Давоми 7-бетда/



муҳр, рўхсатнома олишлари соддалаштирилиб, тезлаштирилди. Лицензия олиш учун талаб қилинадиган ҳужжатлар сони ҳам қисқартирилди.

Ҳужжатлар тўғрисидаги ишонч ҳосил қилинган ҳолда рўйхатдан ўтганлик тўғрисидаги сертификатни икки иш куни мобайнида топшириш қондаси жорий этилди. Шу тарихта тадбиркорлар эътироф этганларидей, рўйхатдан ўтиш бизнесни йўлга қўйиш билан боғлиқ муаммолар қаторидан чиқарилди. Жаҳон банкнинг сўнгги маълумотларида қайд

# Жамоатчилик назорати — тараққиётнинг муҳим омили

**Мамлакатимизда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолияти устидан жамоатчилик назорати институтига конституциявий-ҳуқуқий мақом берилиши юртимизда мазкур назорат турини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарди.**

**Ж**амоатчилик назорати бошқа назорат турларидан қуйидаги жиҳатлари билан ажралиб туради: биринчидан, мазкур назорат тури фуқаролар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳамда бошқа фуқаролик жамияти институтлари томонидан амалга оширилади; иккинчидан, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари муҳофазасини таъминлайди; учинчидан, ушбу назоратнинг асосий объекти давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолияти ҳисобланади; тўртинчидан, ўзида фуқаролар ва фуқаролик жамияти институтлари манфаатларини уйғунлаштиради, жамоатчилик фикри ва кучига таянади.

Шу мақсадда ўтган йиллар мобайнида мамлакатимизда фуқароларнинг жамият ва давлат ишларини бошқаришда иштирок этишини таъминлаш, ижро этувчи ҳокимият фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга оширишнинг изчил механизмларини яратиш, жамоатчилик назорати функцияларини янада кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Бугунги кунда мамлакатимизда ижро этувчи ҳокимият фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга оширишнинг самарали механизмлари шакллантирилди. Хусусан, жамоатчилик назоратининг ўзига хос жиҳатлари ва

амалга ошириш механизмлари Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва бир қатор қонун ҳужжатларида ўз аксини топди. Хусусан, Асосий Қонулимизнинг 2-моддасида давлат органлари ва мансабдор шахслар жамият ва фуқаролар олдида масъул эканлиги белгиланади кўйилиши ушбу муҳим демократик институтнинг амал қилиши ва ривожланиши учун муҳим ҳуқуқий асос вазифасини бажармоқда.

Мамлакатимизда жамоатчилик назоратининг шакл ва усуллари такомиллаштириш жараёни умумжаҳон илгор тенденцияларига ҳамроҳ ҳолда узлуқсиз ва изчил ривожланишмоқда. Жумладан, 2013 йилда янги тахрирда қабул қилинган "Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги ва "Экологик назорат тўғрисида"ги Қонунларда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан амалга ошириладиган жамоатчилик назоратининг муҳим шакллари белгилаб қўйилди, шунингдек, атроф-муҳитни ҳимоя қилишни таъминлаш тизимида нодавлат нотижорат ташкилотларнинг рол ва ўрни мустаҳкамланди. "Экологик назорат тўғрисида"ги Қонунда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг, нодавлат нотижорат ташкилотларининг, фуқароларнинг экологик назорат соҳасидаги ҳуқуқ, ваколат ва мажбуриятлари, жамоатчилик эко-

логик назоратини амалга ошириш тартиби, шакллари ва усуллари, унинг натижаларини расмийлаштириш ва рўёбга чиқариш тартиби аниқ-равшан белгиланган берилди. Шунингдек, жамоатчилик назоратининг янги шакли — экологик назоратнинг жамоатчи инспектори институти қонун даражасида белгиланган берилди. Келгусида ушбу институтлар тушунчасини қонуности ҳужжатларида янада аниқлаштириш зарурияти мавжуд бўлиб, бу уларнинг самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Бундан ташқари, 2014 йилда "Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятини очиқлиги тўғрисида"ги ва "Ижтимоий шериклик тўғрисида"ги Қонунларнинг қабул қилиниши давлат ҳокимияти органлари фаолиятининг очиқлигини таъминлашга, жамоатчилик давлат ҳокимияти органлари фаолияти ҳақида хабардор қилишга, мамлакатимизнинг демократик янгиланган ҳамда модернизация қилишга доир вазифаларини амалга оширишда оммавий ахборот воситалари ва фуқаролик жамияти институтларининг рол ва аҳамиятини оширишга, шунингдек, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурлари ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, битимлар ҳамда шартномалар, шунингдек бошқа қўшма ҳужжатларнинг амалга оширилиши устидан жамоатчилик назорати ўрнатилишига хизмат қилади.

Шу билан бир қаторда, мам-

лакатимизда демократик ислохотлар жараёни ва фуқаролик жамияти шаклланишининг жорий ҳолати жамоатчилик назорати институтининг давлат ва жамият ўртасидаги ўзаро самарали мулоқот сифатидаги аҳамиятини янада ошириш мақсадида "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"да илгари сурилган давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари томонидан қонун ҳужжатларининг ижро этилиши устидан жамият, фуқаролик жамияти институтининг давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари томонидан қонун ҳужжатларининг ижро этилиши устидан жамият, фуқаролик жамияти институтининг давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолияти устидан жамият, фуқаролик институти назоратини амалга оширишнинг ҳуқуқий механизминини яратишга хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг тегишли фармойишида "Ўзбекистон Республикасида жамоатчилик назорати тўғрисида"ги Қонунни ишлаб чиқиш бўйича зарур йўналишлар белгилаб берилди. Хусусан, Қонунда жамоатчилик назорати турлари, шакллари ва субъектлари, назорат предмети, уни амалга ошириш механизмлари, шунингдек, мазкур соҳада амалдаги қонун ҳужжатларини ижро этмаганлик учун мансабдор шахслар жавобгарлиги

**Шероз ХАБИЛЖОНОВ,**  
Ўзбекистон Республикаси  
Президенти ҳузуридаги Амалдаги  
қонун ҳужжатлари мониторинги  
институти етакчи илмий ходими

шартларининг белгилаб қўйилиши жамоатчилик назорати шакллари амалиётга янада самарали таътиб этиш имкониятини яратди.

Бугунги кунда Ўзбекистонда шаклланаётган жамоатчилик назорати амалиёти тараққиётнинг "Ўзбек модели" хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда ривожланган демократик давлатларнинг илгор тажрибасига таянишни ҳам эътироф этиш лозим. Хусусан, хоржий давлатлар амалиёти жамоатчилик назоратининг жамоатчилик эшитиш, ижтимоий аҳамиятга эга меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини жамоатчилик экспертизасидан ўтказиш, жамоатчилик олдида ҳисобдорлик каби турли шакллари ҳам амалда кенг қўлланиб келинаётганлигини кўрсатмоқда.

Хулоса ўрнида айтиш керакки, мамлакатимизда жамоатчилик назорати тўғрисидаги яхлит ва тизимли қонуннинг қабул қилиниши жамоатчилик назоратининг мавжуд шакллари янада такомиллаштириш ва миллий амалиётга жорий этишга, уларни янада ривожлантиришга, давлат органлари ва мансабдор шахслар фаолиятининг самарадорлигини оширишга, энг муҳими, бевоҳида фуқаролар ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини муҳофаза қилиш механизмнинг янада такомиллашувига хизмат қилади.

**Бугунги кунда республикамизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, улар эмин-эркин фаолият юритиши учун барча қулайликларни яратиш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Шу билан бир қаторда, тадбиркорлик фаолиятига ҳар қандай йўл билан гайриқонуний аралашуш ёки тўсқинлик қилиш ҳолатларига қонун билан чек қўйишга катта эътибор берилмоқда.**

**Ж**умладан, назорат органларининг тадбиркорлик субъектлари фаолиятига аралашувини камайтириш, уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлаш, тадбиркорлик фаолияти асосида чекланишига йўл қўймайди мақсадида тадбиркорлик субъектларига нисбатан ҳуқуқий таъсир чораларини фақат суд орқали қўлланиш тартиби жорий этилгани ўзининг самарасини бермоқда.

Ўзбекистон Республикасининг 2012 йил 2 майдаги қонуни билан "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг қаролатлари тўғрисида"ги Қонуннинг янги тахрирда қабул қилинган ҳам улар фаолиятини яна ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Қонуннинг 34-моддасида тадбиркорлик фаолиятига аралашмаслик кафолатлари белгилаб қўйилди. Унга кўра, давлат органлари, бошқа ташкилотлар ҳамда уларнинг мансабдор шахслари тадбиркорлик фаолияти субъектларининг қонун ҳужжатлари мувофиқ амалга ошираётган фаолиятига аралашшга ҳақли эмас. Агар тадбиркорлик фаолиятига гайриқонуний аралашуш ҳолати юз берса, тадбиркорлик фаолияти субъектлари давлат органларига ёки ҳўжалик бошқаруви

## Тадбиркорлик фаолиятига аралашмаслик кафолатлари

органларига аризалар, таклифлар ва шикоятлар билан мурожаат этиш ҳуқуқиغا эга. Бундай ҳуқуқ "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонун билан мустаҳкамланган.

Шикоятлар ёзма ёки электрон шаклда, давлат тилида ва бошқа тилларда берилиши мумкин. Мурожаатлар уларнинг тури ва шаклидан қатъи назар, бир хил аҳамиятга эга ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 43-моддасига асосан жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузиш жавобгарлигини келтириб чиқаради. Жумладан, жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини қабул қилиш ва кўриб чиқишни қонунга хилоф равишда рад этиш, уларни кўриб чиқиш мuddатларини узрли сабабларсиз бузиш, ёзма ёхуд электрон шаклда жавоб юбормаслик, жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларига зид қарор қабул қилиш, жисмоний ва юридик шахсларнинг бузилган ҳуқуқлари тикланишини, мурожаат муносабати билан қабул қилинган қарорнинг бажарилишини таъминламаганлик — мансабдор шахсларга энг кам иш ҳақининг бир бараваридан уч бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади. Жисмоний ва юридик шахсларнинг

мурожаатлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун Жиноят кодексида ҳам ҳазо чоралари назарда тутилган. Чунончи, кодекснинг 144-моддасига мувофиқ, жисмоний шахсини, унинг вақилини, уларнинг оила аъзоларини, юридик шахсини, унинг вақилини ва юридик шахс вақилинини оила аъзоларини улар давлат органига, давлат муассасасига ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига мурожаат қилганлиги муносабати билан ёхуд билдирилган фикри ва мурожаатидида танқид учун, худди шунингдек бошқача шаклда танқид қилганлиги учун мансабдор шахс томонидан таъқиб этиш — энг кам ойлик иш ҳақининг йигирма беш бараваридан эллик бараваригача миқдорда жарима ёки икки йилдан уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд олти ойгача қамоқ ёки уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

Тадбиркорлик фаолиятида беҳуда вақтларни йўқотиш, давлат солиқ идораларида соатлаб нават кўтиб туришни бартаф қилиш мақсадида қулайликлар яратилиб, статистик ва солиқ ҳисоботларини тақдим этиш механизмлари сезиларли даражада соддалаштирилди. Бугунги кунда тадбиркорлик субъектларининг 98 фоизи солиқ ва статистика ҳисоботлари топширишни, божхона декларацияларини расмийлаштиришни эски усулдаги қозғ тўлдириш

**Санжар МУҲАМАДЖАНОВ,**  
Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги  
Юристар малакасини ошириш  
маркази тингловчиси

йўли билан эмас, балки бевосита электрон шаклда амалга оширмоқда.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга тижорат банклари томонидан кредит бериш имкониятлари кенгайтирилди. 2014 йилда тижорат банклари томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига 9 триллион сўмдан ортқ ёки 2013 йилга нисбатан 1,3 баробар кўп, шу жумладан, 2 триллион сўмга яқин миқдорда микрокредитлар ажратилди. Сўнгги беш йилда кичик бизнесни кредитлаш ҳажми қарийб 5 баробар кўпайди. Бу рақамлар давлатимиз томонидан тадбиркорлик ва кичик бизнес субъектлари ҳар томонлама қўллаб-қувватланаётганини ифодалаб турибди.

Мухтасар қилиб айтганда, тадбиркорлар сафи республикамиздаги касб-хўна қоллекларини тамомлаган ёшлар ҳисобига кенгайиб бораётгани эса янада қувонарли ҳол. Тегишли қонунлар асосида тадбиркорлик фаолияти билан ушғулланишни мақсад қилган бундай ёшларга солиқ ва кредит соҳасида имтиёзлар берилаётгани соҳа ривожига муҳим омил бўлмоқда.

# Мурожаат асосли бўлсин

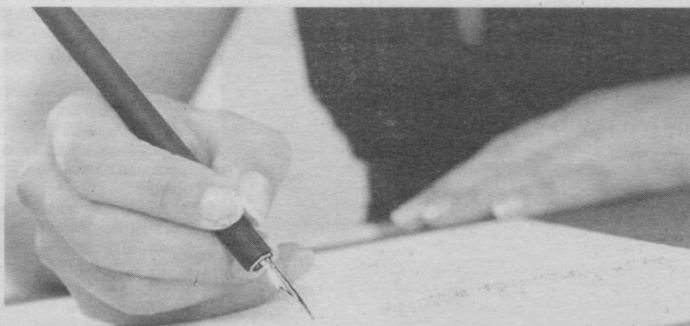
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати томонидан 2014 йил 13 ноябрда "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни маъқулланиб, 2014 йил 4 декабрдан амалга киритилди.

Қонуннинг 5-моддасида фуқароларнинг мурожаатлари турлари ҳақида тушунча берилган. Унда ариза — ҳуқуқларни, эркинликларни ва қонуний манфаатларини амалга оширишда ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги илтимос баён этилган мурожаат эканлиги;

шикоят — бузилган ҳуқуқларни, эркинликларни тиклаш ва қонуний манфаатларни ҳимоя қилиш тўғрисида талаб баён этилган мурожаат эканлиги белгилаб қўйилган.

Қонуннинг 10-моддасига кўра, "Мурожаат этиш ҳуқуқидан фойдаланилаётганда жисмоний шахснинг жинси, irqи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахсий ва ижтимоий мавқеига, шунингдек юридик шахсларнинг мулк шакли, жойлашган ери (почта манзили), ташкилий-ҳуқуқий шакллари ва бошқа ҳолатларига қараб камситишга йўл қўйилмайди".

Шундай бўлса-да, айрим фуқаролар томонидан қонуннинг ушбу талаби бузилиши, давлат органларига сохта, бўхтон тарқатувчи шикоятлар ёзиб, фуқароларнинг шаъни ва қадр-қимматини камситиб, обрўсига путур етказётганлик ҳолатлари ҳам учраб турибди. Жумладан, фуқаролар Г.Нодирова ҳамда Х.Солихова ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга ўзлари фаолият юритаётган тармоқ раҳбари



К.Жуманова устидан шикоят қилишган.

Уларнинг мурожаати юзасидан ўтказилган текширишлар натижасида аризаларда қайд этилган вазлар асосиз ва далилларга таянмаганлиги аниқланиб, тасдиғини топмаган.

К.Нодирова ва Х.Солихова фуқаро К.Жумановага тўхмат қилганликлари учун уларга нисбатан маъмурий жавобгарликка тортиш тўғрисида иш қўзғатилган. Жиноят ишлари бўйича Навоий шаҳар судининг 2014 йил 7 ноябрдаги қарорига асосан, Г.Нодирова ва Х.Солиховалар Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 40-моддасида назарда тутилган ҳуқуқбузарликларни содир этган деб топилди, уларнинг ҳар иккаласига жарима жазоси тайинланган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 100-моддасига кўра, фуқаро ўзининг шаъни, қадр-

қиммати ёки ишчанлик обрўсига путур етказувчи маълумотлар юзасидан, башарти бундай маълумотларни тарқатган шахс уларнинг ҳақиқатга тўғри келишини исботлай олмаса, суд йўли билан раддия талаб қилишга ҳақли.

Ўзининг шаъни, қадр-қиммати ёки ишчанлик обрўсига путур етказувчи маълумотлар тарқатилган фуқаро, бундай маълумотлар рад этилиши билан бир қаторда, уларни тарқатиш оқибатида етказилган зарар ва маънавий зиённинг ўрнини қоплашни талаб қилишга ҳам ҳақли ҳисобланади.

Шу боис, К.Жуманова фуқаролик ишлари бўйича Кармана туманлараро судига даъво аризаси билан мурожаат қилиб, Г.Нодирова ҳамда Х.Солиховаларга нисбатан "юқори ташкилотларга асосиз маълумотларни ёзиб, шаънига, обрўйига ва иш фаолиятига салбий таъсир этиб, путур ет-

Убайдулла САЪДУЛЛАЕВ,  
Навоий шаҳар прокурори

казганликлари учун раддия бериш ва жамоа олдида расман кечирим сўраш мажбуриятини юклаш ҳамда ўзига етказилган маънавий зарарни ундириш"ни сўраган.

ФКнинг 1021-моддасига биноан, агар зарар қадр-қиммат ва ишчанлик обрў-эътиборини ҳақоратловчи маълумотларни тарқатиш тўғрисида етказилган бўлса, маънавий зарар уни етказувчининг айбидан қатъи назар, қоплашни назарда тутилган.

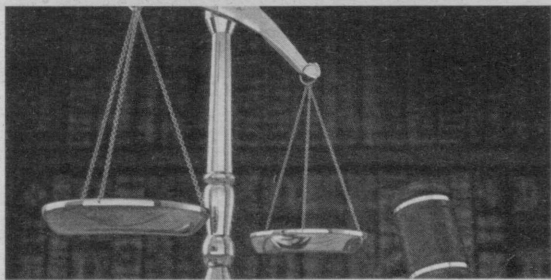
Суд қарори билан К.Жуманованинг даъво талаблари қаноатлантирилиб, Г.Нодирова ҳамда Х.Солиховага фуқаро К.Жуманова ишлайдиган жамоа олдида ундан расман кечирим сўраш ҳамда уларнинг ҳар биридан жабрланувчи фойдасига етказилган маънавий зарар учун 150 минг сўмдан тову ундириш белгиланди.

Кейинги пайтларда судларда шунга ўхшаш даъво аризалари билан маънавий зарарни ундириш билан боғлиқ ишлар сони ортиб бормоқда.

Қонунларимизда эса инсон шаъни ва қадр-қимматини ҳурмат қилиш, ҳуқуқларини энг олий кадрият сифатида эътироф этиш каби гоёлар мустаҳкамланган. Шундай экан, турли ташкилотларга ариза-шикоят ёзишда бировларнинг шаъни, қадр-қимматини камситиш ёки ҳақорат, тўхмат, бўхтон қилишни мақсад қилиб эмас, балки юзга келган ҳуқуқбузарликлар ёки шунга ўхшаш масалалар юзасидан, қонун талабидан келиб чиқиб мурожаат қилинса, ортиқча ноҳушлиklar ҳамда юқорида қайд этилгандек судлашувларнинг олди олинган бўлар эди.

Ўзбекистоннинг демократик ҳуқуқий давлат қуриш ва фуқаролик жамиятини шакллантиришга қаратилган сиёсати, ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётига ўтиш, ҳалқаро ҳамжамият томонидан умумэтироф этилган инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг устуворлиги тан олинганлиги муносабати билан кун тартибда долзарб бўлган жиноят қонунини ислоҳ қилиш муаммоси янги қонунлар яратиш ёки амаллагисини такомиллаштиришни тақозо этади.

## Жиноят содир этишдан ихтиёрий қайтишнинг ҳуқуқий оқибати



Азамат ЯКУБОВ,  
ИИБ Академияси тингловчиси

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси умумий қисмининг 6-боби "Тамом бўлмаган жиноят" деб аталиб, иккита моддани ўз ичига олади. Ушбу моддалар жиноятга тайёргарлик қилиш ва жиноят содир этишга суқасд қилиш, тамом бўлмаган жиноятлар ҳақида бўлиб, унда шахсга боғлиқ бўлмаган ҳолатларга кўра охирига етказилмаган жиноятлар назарда тутилган.

ЖК 26-моддасининг 1-қисмига биноан, шахс жиноятга тайёргарлик қилиш ҳаракатларини ёки жиноят содир этишга бевосита қаратилган ҳаракатларини охирига етказиш мумкинлигини англаган ҳолда тўхтатса, шунингдек, жиноий

оқибат келиб чиқиши мумкинлигини англаган ҳолда унинг олдини олса, бу ҳол жиноят содир этишдан ихтиёрий қайтиш деб топилди.

Демак, жиноят содир этишдан ихтиёрий қайтиш — ижтимоий хавфли, қонунга хилоф ва айбли қилмишни содир этишдан ўзини тийган ва муайян жиноий оқибатлар келиб чиқишининг олдини олган шахс ҳулқ-атворининг қонуний ҳаракатидир.

Мазкур модданинг 2-қисмига мувофиқ жиноят содир этишдан ихтиёрий қайтиш жавобгарликни истисно қилади. ЖК 26-моддасининг 3-қисмига биноан, жиноятни охирига етказишдан ихтиёрий қайтган шахс, агар амалда содир эт-

ган қилмишида бошқа жиноят аломатларининг барча таркиби бўлса, жиноий жавобгарликка тортилади.

Жиноят содир этишдан ихтиёрий қайтиш охирига етказилмаган (бошланган, лекин тугалланмаган) жиноят учун жавобгарликни шубҳасиз истисно қилувчи ҳолат ҳисобланади ва жавобгарликни энгиллаштирадиган ҳолат, деб қаралиши мумкин эмас.

Жиноятларнинг олдини олишда ушбу модда муҳим ўрин тутди. Чунки шахс онгли равишда жиноят содир этишдан ихтиёрий қайтганлиги ва жиноятнинг олдини олганлиги учун жиноий жавобгарликдан озод этилади. Бу эса шахсни амалдаги ҳаракатлари учун рағбатлантирувчи нормадир. Шунини алоҳида қайд этиш лозимки, жиноят ва жиноят-процессуал қонунчиликни янада либераллаштириш ва инсонпарварлик тамойилларига мувофиқлаштириш жараёнида бу энг зарур нормалардан бири ҳисобланади.

## Давр талаби

[Давоми. Бошланиши 5-бетда]

Интерактив хизматлар воситасида тадбиркорлик субъектларининг эркин фаолият юритишлари учун қўлай шарт-шароит ва имкониятлар ҳавола этиляпти. Бугунги тадбиркор интернет орқали ҳўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини текшириш режа-жадвалини кузатиб боради, қорхонасида қачон ва қим томонидан текшириш ўтказилишини аниқ билиб олади. Шунингдек, ислохотлар, қонун ва қонунсиз ҳужжатлари билан ҳам танишиш боради. Ҳуқуқ ва мажбуриятларини билган ва уларга амал қилган тадбиркорнинг иши эса юришаверади. Қолаверса, текширувчиларнинг файриқонуний талабларини жавобсиз қолдирмайди. Буни қўйдаги мисолда кўришимиз мумкин.

Бошқарма томонидан У.Тошматовнинг аризасига асосан ўтказилган терговолди текшируви мобайнида Фуркат тумани Давлат солиқ инспекцияси инспекторлари Х.Тоштемиров ва Л.Серобиддиновлар тадбиркорнинг солиқдан бўлган қарзини кечиб бериш эвазига 500 минг сўм пулини қўлга қиритганликлари аниқланди. Тамагирларга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, улар тегишли жазага тортилди.

Тадбиркорларнинг яқин ҳамқори ва ишончли таянчига айланган банк тизимини янада ривожлантириш йўлида салмоқли натижаларга эришилмоқда. Банк тизими томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни, оилавий бизнесни, ёшлар ва аёллар ўртасида тадбиркорликни ривожлантиришни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, кредитлаш билан бирга, бу борадаги фаолият самарадорлигини янада оширишга қаратилган таклифлар берилётгани диққатга сазовордир.

Бироқ, банк муассасасининг баъзи ходимлари тадбиркорлик субъектларига яратилаётган имкониятларни тушунтириб, ёрдам кўрсатиш ўрнига, уларнинг манфаатларини поймол этган ҳолатлар ҳам учраб турибди.

Бошқарма томонидан тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга оид қонун ва қонунсиз ҳужжатлари ижросини таъминлаш борасида доимий иш олиб борилмоқда. Кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектларининг муаммоларини ҳал қилиш учун ҳуқуқий ва амалий ёрдам кўрсатилиб, янги иш ўринлари яратилмоқда. Хусусан, ўтказилган тезкор-тахлилий тадбирда пластмасса маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган "Фаргона голд валлей пластик" МЧЖ раҳбари Б.Жабборов фуқароларни норасмий равишда ишлатиб келганлиги аниқланган. У билан ўтказилган профилактик сўхбат натижасида 5 нафар фуқаро ишга қабул қилди.

Хулоса қилиб айтганда, солиқ солиш, лицензиялаш ва рўйхатдан ўтказиш, банк хизмати соҳаларида қонунчиликнинг такомиллашуви кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг янада кенг қўлч ёйиши учун ҳар томонлама қўлай шарт-шароит ва имкониятларни ҳавола этмоқда.









# «Асака» банк ёш тадбиркорлар ривожига мадад бўлмоқда



Муҳтарам Президентимиз Ислам Каримов Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқида Ўзбекистон иқтисодиётининг барқарор ўсишини таъминлашда аввало мард ва матонатли, кўпни кўрган халқимизнинг дунёқарши, сиёсий онги ва савияси тобора юксалиб бораётганида кўришимиз ва энг муҳими, бугунги кунда ҳал қилувчи куч бўлиб майдонга чиқаётган, замонавий билим ва касб-хунарларни пухта эгаллаган, мустақил ва янгича фикрлайдиган, Ватанимизнинг эртанги куни учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир бўлган навқирон ёшларимизни биз ўзимизнинг ишончимиз, таянчимиз ва суянчимиз деб билганимизгадир, деб таъкидлаб ўтгани биз ёшларни янада жиҳватли ва ғайратли бўлишга ундайди. Давлатимиз раҳбарининг сўзлари бизга қанот берди десам, муболага бўлмайди.

Юртбошимиз ташаббуси билан мамлакатимизда ёшларга катта имкониятлар яратилгани, катта ишонч билдирилгани бизни юқори марралар сари илдам қадам ташлашга ундамоқда. Ёшларга яратилган имтиёз ва имкониятлардан илҳомланиб, тадбиркор бўлишни ният қилдим. Бу ниятим мени мамлакатимизда кўзга кўринган, етакчи банклардан бири бўлган «Асака» давлат-акциядорлик тижорат банки сари етаклади.



«Асака» банк томонидан тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш истагида бўлган ёшларга ўз фаолиятларини бошлашларига алоҳида эътибор қаратилиб, молиявий кўмак берилаётганлиги бизга жуда қўл келмоқда. Мен каби ёшлар «Асака» банкнинг имтиёзли кредитлари ҳисобига янги ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш объектларини бунёд этиб, юртимизнинг янада обод бўлишига, янги иш ўринлари яратилишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Беруний туманидаги енгил саноат касб-хунар коллежини тамомлагандан

сўнг, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишни мақсад қилдим. Бизнес-лойиҳамни ишлаб чиқиш давомида ҳудудимизда аҳолининг сархил мева-валарга бўлган эҳтиёжини таъминлаш истаги мени тадбиркорликка ундади. Бизнес фаолиятимни амалга ошириш учун эса зарур молиявий кўмак олишнинг имкониятлари яратилганини назарда тутиб, шу хайрли ишга бел боғладим. Кредит маблағи олиш мақсадида «Асака» банк ходимларига бизнес-режамни тақдим этдим. Бизнес гоям «Асака» банк томонидан қўллаб-қувватланганлиги мени беҳад қувон-

тирди. Банк мутасадди ходимларининг керакли маслаҳатларидан кейин кредит олиш учун зарур бўлган ҳужжатларни банкка тақдим этдим. Кредит ажратилгач, аҳолининг сифатли, табиий ва шифобахш мева-валарга бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида ҳудудимизда богдорчиликни йўлга қўйдим. Энг асосийси, бизнес-лойиҳа амалга ошиши туфайли корхонамизда иш ўринлари сонини беш нафарга кўпайтириш имкони яратилди. Ҳозирда ўз фаолиятимни янада кенгайтириш учун ҳудудимизда қорамолчиликни ривожлантиришни олдимга мақсад қилиб қўйдим. Шу юзасидан ишлаб чиққан бизнес-лойиҳам учун «Асака» банк томонидан имтиёзли кредит олиш ҳуқуқини берувчи сертификат билан тақдирландим. Ушбу лойиҳани амалиётга йўналтириш аҳолини гўшт ва сўт маҳсулотлари билан таъминлаш ва яна 5 нафар янги иш ўрни яратиш имконини беради ва ўзимга ўхшаш ёшлар ишга қабул қилинади.

Мен «Асака» банк миждоиз эканлигимдан, қрлаверса, ҳозирги кунда юртимиз аҳолиси дастурхонини сифатли маҳсулотлар билан таъминлаш бўйича мамлакатимизда еб берилаётган улкан ишларда ўзимнинг камтарона меҳнатим билан иштирок этаётганимдан гоят мамнунман.

Тимур РЎЗИМОВ,  
Беруний туманидаги  
«Agrofirma Temur Barakat»  
хусусий корхонаси раҳбари

Хабарлар лицензияланган

Халқро ҳаёт

## Италияда Эбола қайд этилди

Италияда илк бор Эбола иситмаси билан касалланганлик ҳолати қайд этилди, деб хабар берилмоқда Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг расмий сайтида.

Ушбу касаллик Сьерра-Леонеда беморларга ёрдам кўрсатган тиббий ходимда аниқланган. Италиялик бу шахс Сьерра-Леоне пойтахти Фри-таун шаҳридан Касабланка орқали Римга 7 май куни учиб келган. Унда касалликнинг биринчи аломатлари 72 соат ўтиб, 10 майда сезила бошлаган. Бемор аввал Сардиния шифохонасига ётқизилган, сўнгра Римдаги юқумли касалликлар миллий институти шифохонасига олиб келинган.

Италиялик мутахассислар касаллик аломатлари 72 соат ўтиб аниқлангани сабабли, бемор билан бирга учган йўловчиларга ҳеч қандай хавф таҳдид солмаслигини айтишди.



## Автобус ҳалокатга учради

БААда зиёратчиларни олиб кетаётган автобуснинг ҳалокатга учраши натижасида 3 киши ҳалок бўлди, 56 киши яраланди.

Оммавий ахборот воситаларининг маълум қилишича, ҳалокат Абу Дабидан 200 км. узоқликда содир бўлган. 60 нафар зиёратчини олиб кетаётган автобус филдирагининг ёрилиб кетиши натижасида йўл-транспорт ҳодисаси содир бўлган. Уч киши воқеа жойида ҳалок бўлган, яна 10 киши оғир аҳволда шифохонага ётқизилган.

Абу Даби полицияси вакили полковник Ҳамад Наср ал-Балушийнинг маълумот беришича, ҳалокатга ҳайдовчининг катта тезликда юргани сабаб бўлган.

Зиёратчиларнинг барчаси Ҳиндистоннинг Керала штатидан бўлиб, улар Умра зиёратидан қайтишаётган экан.



## Ўн минг сайғоқ нобуд бўлди

Қозоғистоннинг Кустанай вилояти ҳудудидagi даштларда Қизил китобга киритилган сайғоқлар қирилиб кетмоқда. Бу ҳақда республика қишлоқ хўжалиги сайти маълум қилган.

Хабарда айтилишича, 10 мингга яқин сайғоқ жонсиз ҳолатда топилган. Ветеринария маркази ходимларининг таъкидлашича, жониворларнинг ўлимига пастереллёз хасталиги (вирусли касаллик) сабаб бўлган.

Айни вақтда махсус штаб ташкил этилиб, нобуд бўлган жониворлар йиғиб олинмоқда.

Маълумот учун, сайғоқлар Евроосиё бўйлаб кенг тарқалмаган. Улар асосан Қозоғистон, Ўзбекистон, Туркменистон, Россия ва Мўғулистон ҳудудларида яшайди. 2013 йилги маълумотларга кўра, бу ҳудудлар бўйлаб 50 мингга яқин сайғоқ яшаётгани аниқланган.



Интернет хабарлари асосида тайёрланди



## Ўн учинчиси ҳам ўғил!

Американинг Мичиган штатида яшовчи 12 ўғил фарзанднинг онаси бўлган аёл ўн учинчи фарзандини дунёга келтирди. «ABC News» нашрининг хабарига кўра, оиланинг кенжаси ҳам ўғил экан.

Маълум қилишича, боланинг ота-онаси Жей ва Катери Швандт туғилажак фарзандининг жинсини олдиндан билишган.

40 ёшли Жей Швандт хотини катта оилани бошқаришда етарли тажрибага эга эканлигини, бунинг боиси, унинг ота-онаси ҳам 14 нафар фарзандни тарбиялашганини таъкидлаб ўтди.

## Кучли торнадолар



АҚШнинг Техас ва Оклахома штатларида бир неча кучли торнадолар кузатилади. Табиий офат оқибатида икки киши ҳалок бўлган ва яна ўнлаб одамлар жароҳат олган.

Торнадо 90га яқин уйни вайрон қилди. Баъзи шаҳарларда электр узатиш тармоқларининг шикастланганлиги туфайли электр таъминоти узилиб қолган. Кучли момақалдирок, тезлиги соатига 120 километрдан ошадиган шамоллар 14 аралаш шиддатли жалаларни аҳоли пунктларига олиб келган. Метеорологларнинг маълумотларига кўра, торнадо, довул ва жалалар яна бир неча ҳафта давом этиши тахмин қилинмоқда.

## Иммобиле Италияга қайтиши мумкин



2013-2014 йилги мавсумда Италия чемпионатида тўпураб бўлиб, "Боруссия Д" клубига ўтган Чиро Иммобиленинг Германиядаги фаолияти унчалик ҳам муваффақиятлик кечмади. Эндиликда ҳужумчи Италияга қайтиши мумкин. Иммобилега "Интер" клуби томонидан қизиқиш билдирилмоқда. Маълум бўлишича, агар миланиклар футболчиси Маури Икарди клубни тарк этадиган бўлса, Иммобиленинг жамоага ўтиш имкониятлари янада ортади.



## Қатар чемпионати юлдузлар билан бойиш арафасида

Calciomercato.com порталининг хабар беришича, Италиянинг "Ювентус" клуби ярим ҳимоячиси Андреа Пирло ёзги трансферлар вақтида жамоани тарк этади. Маълумотларга кўра, футболчининг "Ювентус" клуби билан шартномаси 2016 йилгача тузилган бўлса-да, у шу ёздаёқ Қатарга кўчи

"Ливерпул" клуби ҳужумчиси Рахим Стерлинг амалдаги жамоаси билан янги шартнома имзолашни истамаяпти.

## «Кетаман дедимми, кетаман»

Англия терма жамоаси футболчиси клубдан ёзда ўзини бошқа жамоага сотиб юборишларини сўрамоқчи. Эслатиб ўтамиз, бироз вақт муқаддам мерсисайдликлар Стерлингга ҳафтасига 100 минг фунт стерлинг маош



таклиф қилишган, аммо ҳужумчи бу таклифни рад этган эди.

Футболчида даъвогарлик қилаётган "Манчестер Сити" клуби мутасаддилари вазиятни диққат билан кузатиб бормоқда. Бироқ "Ливерпул" клуби Стерлингни сотиш нияти йўқлигини билдирган.

## Депай кўриқдан ўтди

Голландиялик ярим ҳимоячи Мемфис Депай Англиянинг "Манчестер Юнайтед" клубида муваффақиятли тарзда тиббий кўриқдан ўтди.

21 ёшли футболчининг трансфери июнь ойида расман ақунига етади. Ҳар икки клуб ҳам бу борада келишувга эришган. Депайнинг трансфери 25-30 миллион фунт стерлингга баҳрланмоқда.

Эслатиб ўтамиз, футболчининг "МЮ"да йилига 6 миллион евро даромад қилиши келишиб олинган.



## «Барселона» – Испания чемпиони

"Барселона" клуби Испания чемпионатининг 37-турида "Атлетико" клуби меҳмони бўлиб ва Месси томонидан киритилган ягона гол эвазига ғалабани тантана қилди. Мазкур учрашувда кўлга киритилган 3 очко каталонияликларга муваддатидан аввал Испания чемпионлигини тақдим этди.

Кўпчиликнинг ёдида бўлса керак, ўтган мавсумда "Барселона" ўз уйида айнан "Атлетико"ни мағлуб эта олмай, чемпионликни мадридликларга топширганди. Бу сафар эса Луис Энрике шогирдлари айнан "Висенте Вальдерон"да чемпионликни нишонлашди. Шу тариқа "Барселона" клуби 23-мартта Испания чемпионати голиблигини кўлга киритди.

## Игуаин Мадридга қайтиши мумкин



Мадридининг "Реал" клубидан Италия чемпионатида йўл олган Гонсало Игуаин Мадридга қайтиши мумкин. Бу сафар аргентиналик футболчи Мадридининг "Атлетико" клуби томонидан қизиқиш билдирилмоқда.

Клуб бош мураббийи Диего Симеоне Марио Манжукичга Франциянинг "Монако" жамоасидан билдирилаётган қизиқиш туфайли ҳужум чизигини янада кучайтиришни мақсад қилган кўринади.

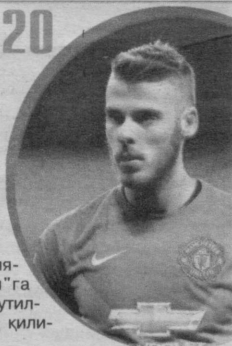
Эслатиб ўтамиз, Игуаин жорий мавсумда "Наполи" клуби сафида 55 та учрашувда иштирок этиб, 27 та гол ва 10 та голли узатмага муаллифлик қилган.

## Де Хеа учун 20 миллион

Мадридининг "Реал" клуби раҳбарияти Англиянинг "Манчестер Юнайтед" жамоаси посбони Давид де Хеани кўлга киритиш борасидаги ҳаракатларни сусайтирмаяпти, дея хабар бермоқда "Marca" нашри.

Манбада келтирилишича, испаниялик дарвозабон "Қироллик клуби"га ўтишга жуда яқин турибди. Фақат қутилмаган ҳолатларгина бунга тўсқинлик қилиши мумкин.

"Реал" клуби Де Хеа учун 20 миллион евро тўлашга тайёр. Англия клуби эса дарвозабоннинг нархини 50 миллион еврога баҳолагани билан, мадридликларнинг бунча пул тўламасликларини англаб турибди.



Интернет хабарлари асосида Мақсудали ҚАМБАРОВ тайёрлади

## Ўтганларнинг охираги обод бўлсин

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ва Сурхондарё вилоят прокуратураси жамоалари ҳамда Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази прокуратура фахрийси Аман ЛУХМАНОВнинг вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик изҳор қилади.

Самарқанд вилоят прокуратураси жамоаси вилоят прокуратураси бўлим катта прокурори Азизбек Ваҳобовга отаси Абдурашид ВАҲОБОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

## «Сток Сити» Мунирни ижарага олмоқчи



Англиянинг "Сток Сити" жамоаси раҳбарияти ёзда таркибга бир қатор футболчиларни қўшиб олмоқчи. Хусусан, клуб раҳбариятининг айна вақтдаги эътибори Испаниянинг "Барселона" клуби футболчиси Мунир Эл-Хаддадига қаратилган.

Инглиз клуби Мунирни ижарага олиш таклифи билан чиқмоқчи. Каталонияликлар таркибда етарлича ўйин амалиётига эга бўлмаётгани сабабли Мунирни ижарага беришмоқчи.

Эслатиб ўтамиз, Мунирни "Сток Сити" клубидан ташқари, "Тоттенхэм" ҳам ижарага олмоқчи бўлаётгани.



**Huquq**  
yuridik gazeta  
Muassis:  
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi

Bosh muharrir:  
**Jahongir MAKUMOV**  
Tahrir hay'ati:  
Hakimboy HALIMOV  
Muxtor ZOIROV  
Gulnoza RAHIMOVA  
Baxtiyor NAZAROV  
(Bosh muharrir o'rinbosari)  
Kamoliddin ASQAROV  
(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:  
Toshkent shahri, Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.  
Telefon: 233-98-40,  
Faks: 233-10-53,  
233-64-85  
E-mail:  
huquq@huquq-gazeta.uz  
Gazeta haftaning payshanba kuni chiqadi.  
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahriryatga kelgan qo'lyozmalar taqiz qilinmaydi va egalariга qaytarilmaydi.  
Muallif fikri tahriryat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.  
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahriryat ruxsati bilan amalga oshiriladi.  
□ – tijorat materiali.  
Nashr ko'rsatkichi  
231

Buyurtma s-2955.47.750 nusxada bosildi.  
Gazeta tahriryat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.  
Navbatchi muharrir: G'ALIMOV  
Sahifalovchi: S.BABAJANOV  
Navbatchi: O'.DENQONOV  
Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.  
Topshirildi: 20.00 12 345 678 9

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida 2009-yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.  
ISSN 2010-7617  
9 772010 761004